

УДК: 330.16

ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В КОНТЕКСТІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Анна Бурковська

anna.burkovskaya12@gmail.com

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

Науковий керівник: док.екон.наук, професор Олена Шибаніна

Продовольча безпека як складова соціальної стабільності країни базується на системі економічних, соціальних та екологічних індикаторів, що визначають її рівень. Якість та безпечність продуктів харчування займає центральне місце у парадигмі продовольчої безпеки та забезпечується за рахунок дотримання стандартів виробництва та вдосконалення харчових технологій. Виробництво органічної продукції розглядається не лише як засіб досягнення найвищого рівня якості та безпечності продовольства, але і як спосіб задоволення вимог сталого розвитку щодо безпечного природокористування. Таким чином, органічне землеробство зменшує або виключає надходження синтетичних добрив, гербіцидів, пестицидів та патогенів до ґрунту. Для боротьби з бур'янами за органічного виробництва дозволені лише ручні, механічні та термічні методи. Потенційних шкідників, які вважаються паразитами

сільськогосподарських культур, за органічного виробництва дозволено контролювати лише за допомогою біотехнологічних заходів або природних інсектицидів [1].

У Європі органічне виробництво та маркування регулюються особливим регламентом (Регламент ЄС 834/2007 та 354/2014). Дані документи містять ряд загальних положень щодо методів виробництва, маркування продуктів, системи контролю та фінансових заходів для підтримки органічного сільського господарства. Дані регламенти також інтегрують заходи, спрямовані на захист навколишнього середовища та біорізноманіття, зокрема, Регламент ЄС 834/2007 передбачає обов'язкове використання органічної етикетки, яка пов'язана з цифровим кодом, що поєднується з належним логотипом, що вказує країну, тип методу виробництва, код оператора та контрольний код.

Органічні стандарти охоплюють різні сфери, такі як рослинництво, тваринництво, утримання диких тварин, бджільництво, аквакультуру та сферу переробки. Стандарти органічного виробництва включають принципи виробництва, які є обов'язковими чи рекомендованими (таблиця 1).

Таблиця 1

Принципи органічного виробництва

	Рослинництво	Тваринництво
Заборонені заходи	Використання синтетичних добрив Використання хімічних пестицидів Використання генетично модифікованих організмів Використання стічних вод	Використання гормонів росту Профілактичний прийом антибіотиків Використання генетично модифікованих організмів
Необхідні заходи	Використання органічного насіння та локально адаптованих сортів Використання заходів для підвищення родючості ґрунту (наприклад, сівозмінна, органічні добрива, боротьба з ерозією) Боротьба зі шкідниками/бур'янами лише за допомогою механічних/біологічних/термічних заходів	Приміщення для тварин, що забезпечує природну поведінку (наприклад, природне світло, достатній простір) Використання органічних кормів Доступ до пасовищ / відкритих територій

Джерело: розроблено автором за даними [2]

Наріжними каменями систем органічного виробництва є збалансовані сівозміни з бобовими культурами, переробка поживних речовин (наприклад, шляхом змішаного землеробства) та використання органічних добрив. Забороняється використання синтетичних добрив і хімічних пестицидів. У тваринництві тварин необхідно годувати органічними кормами і забезпечувати достатній простір і доступ до відкритих майданчиків [2].

Під час оцінки потенціалу органічного сільського господарства для сприяння сталому розвитку, центральне питання стосується врожайності, отриманої в порівнянні із традиційним землеробством. Оцінити вплив органічних методів на врожайність непросто, оскільки необхідно контролювати фактори, що заважають точній оцінці. Наприклад, коли органічні фермери отримують нижчі врожаї, це може бути пов'язано як з органічними методами, так і з вірогідністю того, що органічні фермери мають менше необхідних навичок або працюють у менш сприятливих умовах, ніж їхні колеги, що займаються традиційним землеробством. У випадку роботи у несприятливих умовах органічні фермери все одно отримують нижчу врожайність, навіть при застосуванні аналогічної технології, тому досліджуваний розрив урожайності на основі методів органічного землеробства буде переоцінений. З іншого боку, також можливо, що органічні фермери мають більше необхідних навичок, ніж їхні колеги, що призведе до недооцінених розривів у врожайності, якщо зрівняти спостережувану органічну врожайність із традиційною.

Крім того, ґрунти, які піддаються інтенсивним формам землеробства, схильні до зниження родючості та виробничої потужності в коротко- та середньостроковій перспективі, що підриває майбутнє виробництво. Останні дослідження прогнозують, що до 2050 року буде втрачено майже 40% інтенсивно обробленої землі [3]. Земля, оброблена органічно, навпаки, має

тенденцію зберігати фізичні, хімічні та біологічні властивості протягом тривалого часу, зберігаючи при цьому стабільний рівень продуктивності.

Недоліки в продуктивності органічних культур можуть бути усунені шляхом подальших інвестицій у дослідження та вдосконалення органічних та різноманітних методів землеробства, які не мають достатнього фінансування в порівнянні зі звичайними методами. Важливо зазначити, що кілька проведених довгострокових досліджень продемонстрували, що методи диверсифікації покращують врожайність, одночасно покращуючи прибутковість та стабільність сільськогосподарського виробництва. Стратегічним напрямком майбутнього органічного сільського господарства має бути інтеграція традиційного та органічного сільського господарства, поєднання синергічних аспектів обох систем, що забезпечує хороші врожаї високоякісної продукції та охоплює концепцію сталої інтенсифікації сільського господарства, а також підходи до «розумного сільського господарства».

Отже, існує велика кількість наукових доказів позитивного впливу органічного землеробства на здоров'я людини, добробут тварин і на довкілля в порівнянні із традиційним землеробством. Фактично, органічне землеробство має позитивний вплив на зовнішні фактори, такі як збереження біорізноманіття, скорочення викидів парникових газів і поглинання вуглецю, енергоефективність, доступність чистої води, кругообіг поживних речовин, захист живлення, поповнення підземних вод і благоустрій ландшафту. Крім того, з'являється все більше доказів того, що більша частина землі, зайнята під органічним виробництвом, краще проявляє себе у таких сферах, як боротьба зі шкідниками та запилення на фермах.

Список використаних джерел

1. Еом Ю. Оцінка ризику залишків пестицидів та оцінка безпеки харчових продуктів: підхід довільної корисності. *Американський журнал аграрної економіки*. 1994. Вип. 76, № 4, С.760 -772.
2. Мітчелл В.В. Ризик, який сприймається споживачем: концептуалізація та моделі, *European Journal of Marketing*, Вип. 33, № 1, С. 163-195.
3. Latouche К. Проблеми безпечності харчових продуктів та страх перед BSE: деякі випадки з французької справи. *Продовольча політика*. 1998. Вип. 23, № 5, С. 347-356.